

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”
Leonardo da Vinci

Rehabilitacja zawodowa po uszkodzeniu mózgu – Working Out, Aylesbury, UK

www.leonardo.org.pl

www.leonardo.org.uk

www.leonardodavinci.nl

Dr. Andy Tyerman

Consultant Clinical Neuropsychologist / Head of Service

andy.tyerman@buckspt.nhs.uk

Tłumaczenie z języka angielskiego dr. Marcin Leśniak

Rehabilitacja Środowiskowa w Neurologii – Program Edukacyjny

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie” Leonardo da Vinci

Prezentowane materiały edukacyjne powstały w ramach projektu realizowanego z funduszy europejskich w ramach programu Leonardo da Vinci pt. Rehabilitacja Środowiskowa w Neurologii – Program Edukacyjny w latach 2008-2010

DG Edukacja i Kultura
Program „Uczenie się przez całe życie”
Leonardo da Vinci

Badania dotyczące rehabilitacji zawodowej po nabytym uszkodzeniu mózgu w Wielkiej Brytanii

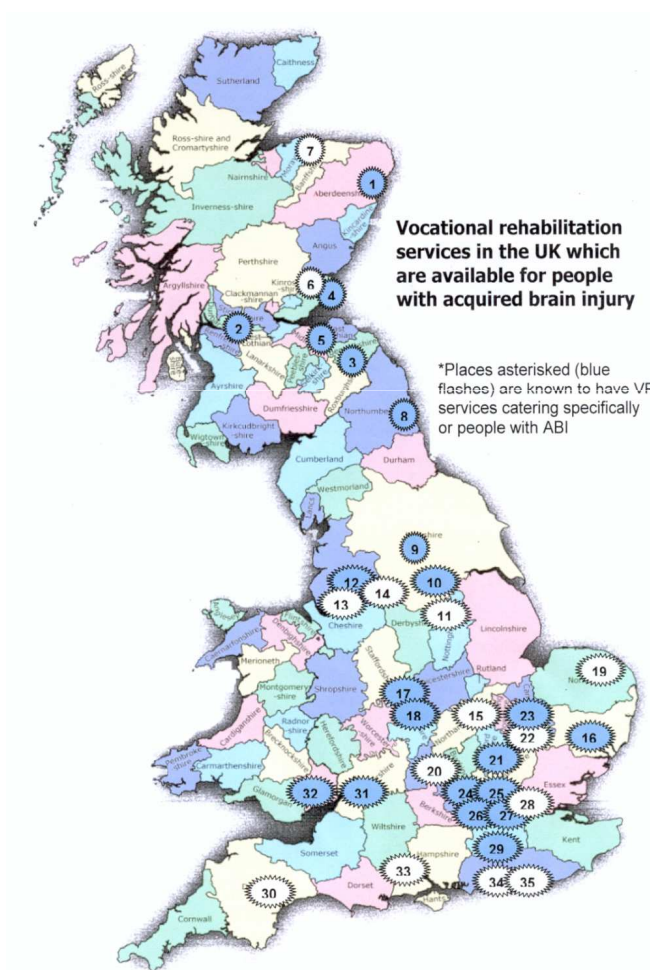
- 62% ośrodków rehabilitacyjnych zgłosiło, iż zajmują się sprawami zawodowymi jako częścią programu
  - Tylko 8% zapewnia specjalistyczną rehabilitację zawodową
  - Ale 80% kieruje klientów do innych ośrodków z reh. zawodową
- Zidentyfikowano 36 takich usług dla osób po uszk. mózgu
  - Usługi częściowo zawierające reh. zawodową (7)
  - Specjalistyczne usługi reh. zawodowej dla osób z uszk. mózgu (14)
  - Ogólne programy zawodowe/edukacyjne dla osób niepełnosprawnych otwarte dla osób po uszk. mózgu (15)
(z: Deshpande & Turner-Stokes, 2004)

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”
Leonardo da Vinci

Narodowy System Usług na rzecz osób z przewlekłymi chorobami neurologicznymi

Wymóg jakości 6. Rehabilitacja zawodowa

Osoby z długotrwałymi schorzeniami neurologicznymi muszą mieć dostęp do właściwej oceny pod kątem zdolności zawodowych, rehabilitacji i ciągłego wsparcia, aby umożliwić im znalezienie, odzyskanie lub utrzymanie pracy oraz dostęp do innych usług szkoleniowych i zajęciowych

(Department of Health, 2005; www.dh.gov.uk/longtermnsf)

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

QR6 Wskaźniki dobrej praktyki

1. skoordynowana wieloagencyjna rehabilitacja zawodowa, wykorzystująca zalecenia programu narodowego/najlepszej praktyki
2. lokalne usługi rehabilitacyjne:
nastawione na potrzeby zawodowe w świetle zintegrowanego planu opieki i jako część programu rehabilitacyjnego
  - współpracujące z innymi agencjami aby zapewnić:
    - podst. ocenę zawodową
    - wsparcie i poradnictwo w powrocie do pracy
    - wsparcie i porady podczas wycofywania się z pracy
  - kierują bardziej złożone potrzeby do specjalistycznych ośrodków z reh. zawodową

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

QR6 Markers of good practice

3. Specjalistyczne usługi zapewniają:
  - Specjalistyczną ocenę i doradztwo
  - Interwencje związane z utrzymaniem pracy
  - Reh. zawodową/programy przygotowujące do pracy
  - Alternatywne zajęcia lub możliwości kształcenia
  - Porady dla innych usługodawców.
4. Rutynowy monitoring efektów (w tym: powody porażek w utrzymaniu się w pracy)

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Finansowane przez Rząd usługi dla niepełnosprawnych Jobcentre Plus

- Doradcy ds. zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- Psychologowie pracy
- Kluczowe programy rządowe:
  - Access to Work
  - Work Preparation (w tym: programy ABI)
  - Job Introduction Scheme
  - WORKSTEP (program zatrudnienia wspomaganego)
  - Permitted work
- † Doradcy ds. rentowych (i innych) i pozostali doradcy personalni
  - Programy Pathways to Work

DG Edukacja i Kultura

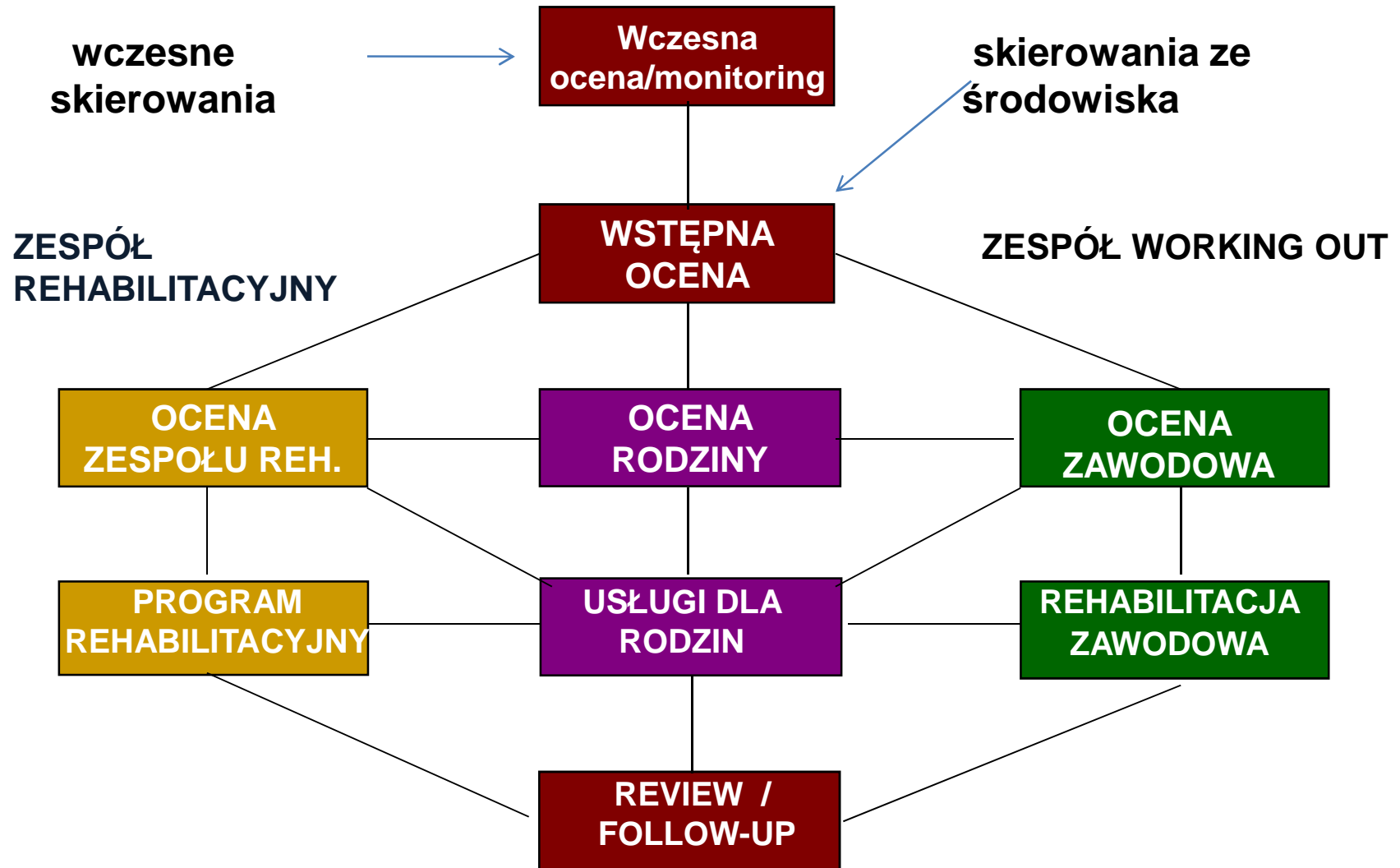
Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Jobcentre Plus: specjalistyczne ośrodki przygotowujące osoby po urazach mózgu do pracy (13 programów w 2003)

- Anglia – 7 programów:
  - Aylesbury, Banstead, Birmingham, London, Newcastle, Rochdale, Liverpool.
- Szkocja – 5 programów:
  - Aberdeen, Dundee, Edinburgh, Glasgow, Kirkaldy
- Walia - 1 program:
  - Cardiff

Community Head Injury Service, Aylesbury

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

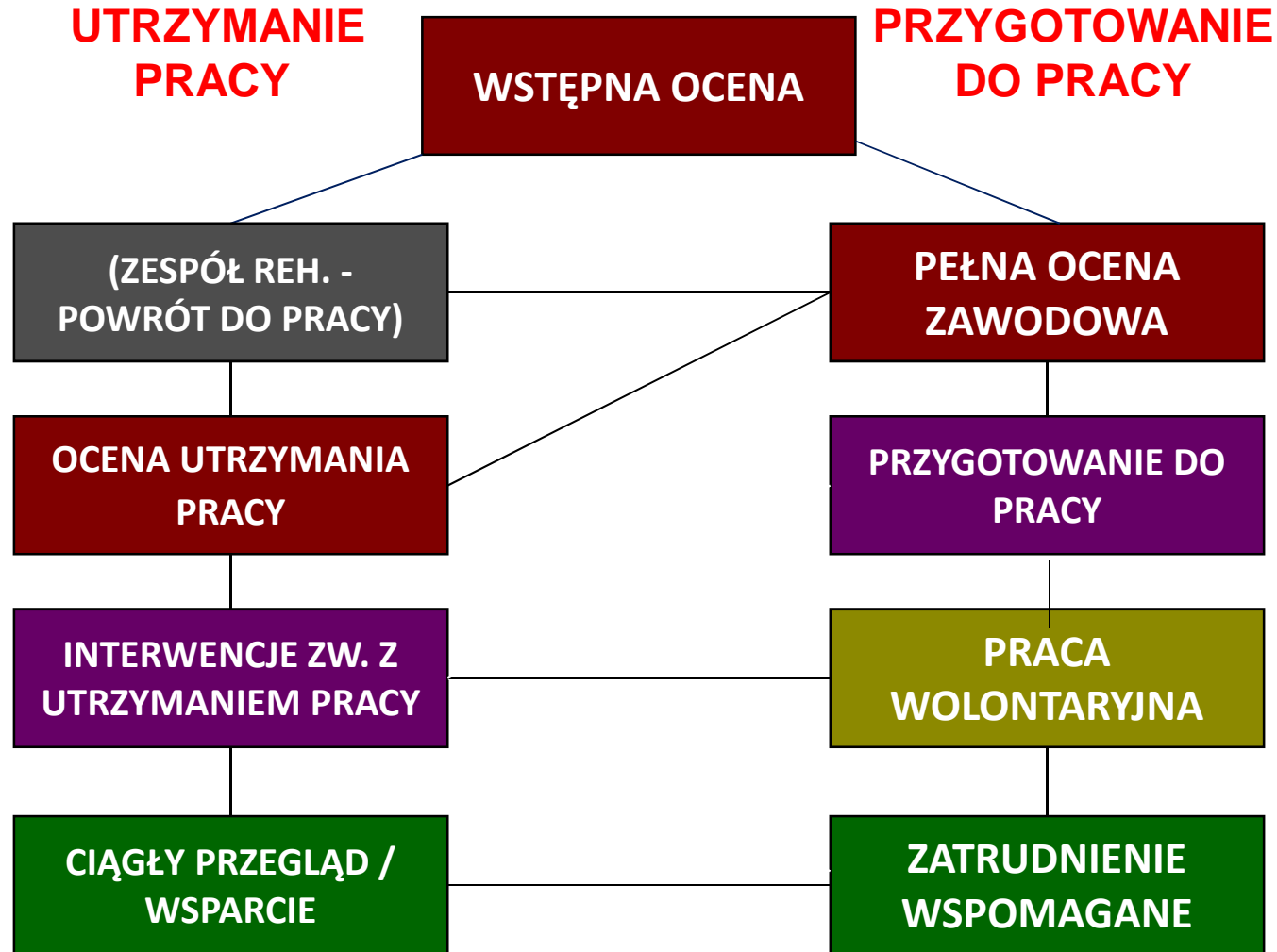
Leonardo da Vinci

Cele programu Working Out

- Ocenic wpływ uszkodzenia mózgu na sferę zawodową, a także potrzeby i potencjał osoby
- Zapewnić specjalistyczne interwencje nakierowane na utrzymanie pracy w ramach zatrudnienia, kształcenia lub szkolenia.
- Zapewnić specjalistyczne programy rehabilitacji w celu ukazania i wzmocnienia potencjału zawodowego.
- Zorganizować i dokonać ewaluacji stanowisk pracy w ramach wolontariatu, aby przygotować osoby do powrotu do produktywnego zajęcia.
- Znaleźć, zorganizować i wspierać odpowiednie długotrwałe zatrudnienie dla osób po uszkodzeniu mózgu.

Program Working Out (2010)

Community Head Injury Service, Aylesbury

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Utrzymanie pracy– ocena

Ocena pracy

- Profilowanie pracy – klient (opis pracy/specyfikacja osoby)
- Wizytowanie stanowiska pracy ze zwierzchnikiem/kierownikiem i/lub
- Konsultacja z innym pracodawcą/szkoleniowcem itd.

Ocena osoby

- Punkt widzenia klienta i krewnych
- Ocena wykonania w konfrontacji z obowiązkami określonymi przez opis pracy
- Inf. zwrotna od kierownika i współpracowników
- Bezpośrednia obserwacja / współpraca (wykonanie/zachowanie)
- Oceny pracy (testy formalne/ praktyczne)

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Utrzymanie pracy – kluczowe interwencje

- Info zwrotna / rozważenie możliwego przystosowania do pracy
- Porady dot. źródeł wsparcia (prawnego itd.)
- Info zwrotna dla pracodawcy i zalecane przystosowanie np.
  - Zmiany godzin i/lub zakresu obowiązków
  - Pomoce, dostosowanie stanowiska pracy i zarządzanie / strategię radzenia sobie
  - Szkolenie / nadzór / wsparcie (np. współpracownicy / opiekun)
  - Edukacja / wsparcie kierownika, osoby nadzorującej i kolegów
- W przypadku zgodności: asystowanie przy wprowadzaniu dostosowań
- Ciągłe przewodnictwo, monitorowanie i wspomaganie + prewencyjna ocena

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Working Out: Ocena kompetencji zawodowych 1

- **Wstępna ocena** (klient i krewny)
  - Historia osobista, rodzinna i społeczna
  - Historia choroby i rehabilitacja
  - Obecne problemy (własne i krewnych)
  - *Self-concept*, lęk / depresja
- **Ocena formalna**
  - Ocena neuropsychologiczna
  - Ocena terapeuty zajęciowego
  - Inne (medyczne, fizjoterapeutyczne & logopedyczne), jeśli konieczne

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Working Out: Ocena kompetencji zawodowych 2

- **Ocena praktyczna**
  - Work preparation group
  - Środowiskowa rehabilitacja zawodowa
  - Individual project work and/or
  - Inf. zwrotna z poprzednich miejsc pracy itd.
- **Skale do oceny zawodowej np.:**
  - Functional Assessment Inventory
  - Work Personality Profile
- **Ocena poradnictwa zawodowego**

ProgramCHIS Working Out

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Próby pracy w ramach wolontariatu

Zapewniają:

- Niezależną ocenę potencjału do pracy.
- Identyfikację trudności na stanowisku pracy.
- Rozwój/ocena strategii radzenia sobie
- Odbudowę nawyków i zachowań niezbędnych w pracy.
- Stopniowe zwiększenie wydolności/tolerancji pracy.
- Nadzorowane odbudowywanie pewności siebie.
- Niezależny dostęp do ofert pracy.

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Groupa Work Preparation – cele

- Pomoc w re-ewaluacji mocnych i słabych stron po uszkodzeniu mózgu.
- Rozważenie implikacji tego uszkodzenia dla ponownego zatrudnienia (i szkolenia).
- Analiza problemów związanych z uszkodzeniem mózgu i zdolności interpersonalnych w miejscu pracy.

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Aktywności związane z rehabilitacją zawodową

- Grupowe aktywności w ramach agencji wolontaryjnych (np. Living Archive Project, Workaid, Waddesdon Manor)
- Projekty indywidualne w miejscu pracy

Cele:

- Ułatwienie dalszego zdrowienia i przystosowania
- Stworzenie i ocena strategii radzenia sobie w pracy
- Ocena możliwości wykonywania pracy
- Promowanie bardziej adekwatnej samooceny.
- Popieranie i rozwijanie pozytywnego nastawienia do pracy i właściwych zachowań.

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Doradztwo zawodowe

- Pomoc klientowi w pełnym zrozumieniu :
  - Zainteresowań zawodowych, uzdolnień i zasobów
  - Ograniczeń zawodowych wynikających z uszkodzenia mózgu
  - Aktualnych możliwości i szans podjęcia pracy
- Analiza przyszłych, realistycznych kierunków :
  - Kierowanie karierą
  - Przystosowanie do pracy
  - Rozważenie możliwości pracy wolontaryjnej

ProgramCHIS Working Out

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Groupa Placement Support - cele

- Zapewnienie opieki klientom podczas praktyk zawodowych (okresu próbnego)/ wspomaganego zatrudnienia.
- Pomoc klientom w zrozumieniu i poradzeniu sobie ze złożonością środowiska pracy po uszkodzeniu mózgu.
- Ułatwianie przystosowania się wymaganego do utrzymania się w pracy.

ProgramCHIS Working Out

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Wspomagane zatrudnienie

- Poszukiwanie ofert pracy i aplikacja (+ klub pracy)
- Wybór oferty, wprowadzenie
- Edukacja pracodawców/pracowników
- Monitorowanie – klient / rodzina / pracodawca
- Strategie radzenia sobie w pracy
- Przystosowanie do pracy– obowiązki / czas pracy
- Grupa zatrudnienia wspomaganego
- Wsparcie i terapia indywidualna poza miejscem pracy
- Formalne przeglądy postępów i rozwiązywanie problemów
- Długotrwały follow-up

WO – wyniki rehabilitacji zaw. (sierpień. 09)

Efekty rehabilitacji	(n=132)	%
Zatrudnienie w pełnym wymiarze	28 %	
Z. w niepełnym wym.	23 %	
Z. wspomagane	3 %	
Szkolenie zawodowe	6 %	61 %
Permitted work	9 %	
Wolontariat	11 %	
Edukacja dla dorosłych	2 %	
Utrzymywanie gosp. domowego	1 %	23 %
Dalsza rehabilitacja	6 %	
Zwolnienie	8 %	
Brak zajęcia	2 %	16 %

Program „Uczenie się przez całe życie”
Leonardo da Vinci

Zmiany prawne Changes to Government provision

- Renta > dodatek wspierający zatrudnienie
  - Ocena osobowa > zdolności do pracy
  - Wywiad skoncentrowany na pracy
  - ? Efektywność programów Pathways to Work
- Świadczenia dla konkretnych grup niepełnosprawnych [Specialist disability employment provision] (Work Preparation and Workstep Programmes > WORK CHOICE:
  - Duże regionalne agencje ds. niepełnosprawności
  - Brak bezpośredniego finansowania specjalistycznych programów zawodowych
- Rząd może zrewidować obecny system świadczeń
- Nowe wskazówki dla oceny zawodowej / rehabilitacja osób ze schorzeniami neurologicznymi (BSRM/Jobcentre Plus)

DG Edukacja i Kultura

Program „Uczenie się przez całe życie”

Leonardo da Vinci

Bibliografia:

BSRM/Jobcentre Plus/RCP (2004). Vocational assessment and rehabilitation after acquired brain injury: inter-agency guidelines. (eds. Tyerman & Meehan). London: British Society Rehabilitation Medicine; Jobcentre Plus, Royal College of Physicians.

Tyerman A & King NS (eds.) (2008). Psychological Approaches to Rehabilitation after Traumatic Brain Injury: Oxford: BPS Blackwell:

14. Return to previous employment (Johnson & Stoten)
15. Vocational rehab. programmes (Tyerman, Tyerman & Viney)
16. Supported employment and job coaching (Carew & Collumb)